

VALOAREA TERAPEUTICĂ A CUVÂNTULUI

Lect. Asoc. Dr. Marius IOANA
UNIVERSITATEA DE VEST – TIMIȘOARA

ABSTRACT: The word can be both therapeutic and destructive. The word has a promethean power and represents the cheapest and the safest medicine. Therapy with words can only be achieved if one takes into consideration that man is a religious being and that deep psychotherapy can be performed by means of the spiritual dimension. *Verbum medicus* becomes *verbum resurrectionis*.

Keywords: *word, therapeutic, spiritual*

Dialogul dintre știință și religie a suscitât dintotdeauna un mare interes atât pentru teologi, cât și pentru cercetători. Temele universale despre originea lumii și a omului, dar mai ales despre viitorul omenirii, au dus, și nu de puține ori, la alcătuirea unor concepte divergente. Antropologia, privită din mai multe puncte de vedere, a fost motivul numeroaselor polemici, de o parte sau de alta. Dincolo de o abordare globalistă, este nevoie de o reșezare în dialog și de o stratificare a experiențelor ce interfațează pentru aflarea unor posibile soluții la crizele majore ale omului contemporan. Omul nu poate fi limitat la imaginea unei „mașini gânditoare”, în sens strict utilitarist, ci ca ființă spirituală, el are nevoie să se desăvârșească. Această abordare unilaterală materialistă a condus spre eșecuri succesive, frustrări și regresii emoționale ale omului contemporan. Iată de ce este nevoie de ieșirea din această încorsetare nefolositoare, pentru a aprofunda noi idei care să ofere omului de azi și de mâine echilibru și progres cultural și spiritual.

În Antichitate, Eschil, părintele tragediei universale, afirma că „sunt vorbe care vindecă sufletul bolnav”.¹ În modernitate, reprezentanții psihanalizei consideră că prin consiliere și prin dialogul dintre terapeut și pacient, pot fi vindecate multe dintre traumele vieții. Partea centrală a terapiei o constituie dialogul, în care este analizat fiecare cuvânt, împreună cu semnificația lui. Unii teoreticieni constată că „limbajul nu este haina gândirii, ci chiar trupul ei.”² De aceea, în

---

¹Eschil, *Prometeu în lăncuit*, Editura Univers, București, p. 378.

²H. Wald, *Limbaj și valoare*, Editura enciclopedică română, București, 1973, p. 93.

orice terapie spirituală, este nevoie de o anamneză a trăirilor și experiențelor trecute. Mijlocul primar de exprimare a acestora este reprezentat de cuvânt. Specialiștii psihoterapeuți apreciază chiar și „vorbirea în vid”, adică exprimarea incoerentă a unor păreri sau experiențe trecute. Dacă limbajul uman „este un sistem pentru exprimarea sau comunicarea gândirii”³, acesta poate fi și instrumentul prin care gândirea celuilalt poate fi ajutată.

Un savant american din perioada interbelică, Alfred Korzybski, a fondat Institutul de semantică generală la Chicago, alcătuind totodată principiile unui sistem de antrenare spre abstractizare a conștiinței noastre. Printre altele, Korzybski a observat că în „viața personală, neînțelegerile lingvistice duc la tulburări patologice, în viața particulară ele duc la conflicte familiale, în viața socială ele duc la lupte politice și la revoluții, în relațiile internaționale ele duc la războaie mondiale.”⁴ Prin urmare, funcția cuvântului poate fi una terapeutică sau una distructivă. Sfântul Apostol Pavel va spune ucenicului său, Timotei, că un cuvânt poate să roadă ca o cangrenă⁵, provocând dezbinare sau neliniște, în opoziție cu cuvântul Domnului. Cuvântul încărcat spiritual „este viu și lucrător și mai ascuțit decât orice sabie cu două tăișuri și pătrunde până la despărțitura sufletului și duhului, dintre încheieturi și măduvă, și destoinic este să judece simțurile și cugetările inimii.”⁶ Poate exista, deci, o tiranie a cuvântului, a limbajului și a sintaxei cu toate semnificațiile lor, așa cum poate fi și un cuvânt încărcat spiritual ca leac spre vindecare. Cuvântul are putere prometeică și este cel mai ieftin și sigur medicament. Este miracolul transpersonal care îl salvează pe om din travaliul și mirajul conflictelor interioare. Cuvântul prezidează viața intrapsihică a tainei ființei, revelând sens și semnificație.

Michael Devitt, filosof australian specialist în filosofia lingvisticii, spunea că deși „vocabularyul unei limbi influențează gândirea, totuși limbajul nu împiedică gândirea”.⁷ Cu alte cuvinte, există limbi care cuprind un număr mare de cuvinte, cu felurite semnificații și nuanțe, care influențează gândirea spre o generalizare,

---

³M. Devitt, K. Sterelz, *Limbaj și realitate. O introducere în filosofia limbajului*, traducere de Radu Dudău, Editura Polirom, București, 2000, p. 26.

⁴ Vezi Henri Wald, op. cit., p. 93.

⁵II Tim 2, 17.

⁶Evrei 4, 12.

⁷M. Devitt, op. cit., p. 206.

abstractizare și aprofundare a diferitelor noțiuni. Devitt prezintă două experimente pentru a arăta legătura dintre gândire, cuvinte și semnificație.⁸ Primul exemplu se referă la eschimoși, care au în vocabularul lor zeci sau chiar sute de cuvinte pentru *zăpadă*, observând că limbajul s-a adaptat dezvoltând o bogăție lexicală deosebită față de cea a unui om care trăiește într-o zonă mediteraneană. Cel de-al doilea exemplu demonstrează că și în situația în care există diferențe lingvistice, nu există diferențe de gândire. Astfel, s-a observat că nu există diferențe de gândire între un englez care întrebuințează numeroase cuvinte pentru exprimarea culorilor și un popor Dani din Noua Guinee, care utilizează numai două cuvinte pentru toate culorile, și anume, „mili” pentru nuanțe întunecate și „mola” pentru nuanțe deschise. Așadar, fiind caracteristic omului, limbajul poate să contribuie la cultivarea și dezvoltarea ființei umane. Acest construct nu are numai valoare cognitivă, ci și morală, deoarece prin relație și cuvinte, omul este ferit de o vorbire exilată și un determinism individualizat. O abordare sintetică, psihologică și religioasă ar cristaliza articulat echilibrul lăuntric al omului. Nu trebuie să existe nicio ezitare din partea psihologiei în a-l înțelege pe om ca ființă spirituală. În această privință, psihiatrul Lionel Corbett afirmă că „dacă un element al divinului există într-un obiect intrapsihic a priori sau primar, nu prezent ca o simplă interiorizare, atunci psihologul este cu atât mai dator să-i studieze manifestările, deoarece acesta trebuie să fie un factor important în dezvoltarea umană.”⁹ Terapia prin cuvânt nu poate fi realizată fără a se ține seama de faptul că omul este o ființă religioasă și că psihoterapia de profunzime se poate realiza prin sacru. O posibilă întrebare care s-ar putea ridica ar fi următoarea: poate exista și o terapie prin ne-cuvânt? Răspunsul este afirmativ, deoarece psihiatrul și psihanalistul francez Jacques Lacan susține că „nu există vorbire fără răspuns, și chiar și atunci când este tăcere, se poate analiza comportamentul subiectului pentru a vedea ce acesta nu spune”.¹⁰ Ne-răspunsul sau ne-zisul sunt manifestări care arată stadiul unei stări de fapt. Tăcerea este transparentă, chiar dacă este naturală sau convențională. Ea trădează

---

⁸Ibidem, p. 207.

⁹ L. Corbett, *Funcție religioasă a psihicului*, traducere, prefață și note de dr. Leonard Gavrilu, Editura IRI, București, 2001, p. 317.

¹⁰ J. Lacan, *Funcția și câmpul vorbirii și limbajului în Psihanaliză*, traducere de Olivia Dauverchain, Editura Univers, București, 2000, p. 41.

sentimente de durere sau reverență, de siguranță sau de anxietate, poate fi o tăcere ostentativă sau o tăcere contemplativă. Toate aceste stări pot fi verbalizate și astfel, prin cuvânt, pot fi îndreptate.

Publilius Syrus, celebrul scriitor latin al Antichității, spunea în cunoscutele sale *Sententiae* că „vorba este icoana sufletului”.¹¹ Trăirile interioare ale sufletului înmuguresc deprinderile faptelor bune. Sfântul Ioan Evanghelistul amintește un cuvânt al Mântuitorului Iisus Hristos care spune: „Dacă cineva va păzi cuvântul Meu, nu va vedea moartea în veac.”¹² Cuvântul inspirat are o valoare mai mare decât cea terapeutică, și anume de înveșnicire. *Verbum medicus* poate veni de la aproapele nostru, prin consiliere, dialog sau rugăciune. În epoca apostolică, în urma predicii Sfântului Apostol Petru, „încă pe când Petru vorbea aceste cuvinte, Duhul Sfânt a căzut peste toți cei care ascultau cuvântul.”¹³ Receptivitatea față de cuvântul inspirat a produs experiențe spirituale deosebite. Funcția cea mai importantă a cuvântului nu este funcția terapeutică sau de vindecare, ci de înviere, *verbum resurrectionis*. În pofida oricăror obiecții, se observă că multe persoane, de-a lungul istoriei, și-au modificat total paradigmele vieții, în momentul în care au descoperit valoarea cuvântului inspirat. Profetic, Sfântul Apostol Pavel scrie romanilor despre importanța cuvântului revelat: „aproape este de tine cuvântul, în gura ta și în inima ta.”¹⁴ Cu alte cuvinte, orice om are capacitatea de a făuri și dinamiza fiecare cuvânt spre folosul personal sau al aproapelui. În acest context este semnificativ și avertismentul sfântului: „Vă spun că pentru orice cuvânt deșert pe care-l vor rosti oamenii vor da socoteală în ziua judecății. Căci din cuvintele tale vei fi găsit drept, și din cuvintele tale vei fi osândit.”¹⁵

Venin sau medicament, acestea ar putea fi două dimensiuni ale cuvântului rostit. Rămâne ca o răspundere personală felul în care întrebuițăm leacul înveșnicirii – cuvântul.

---

¹¹Publilius Syrus, *Sententiae*, apud Tiberiu Răduică, *Aforisme din perspectiva psihologică*, Editura Polirom, București, 2008, p. 260.

¹²In 8,51.

¹³FA 10, 44

¹⁴Rom 10,8

¹⁵Mt 12, 36-37